

Müteşabih sıfatları nasıl anlayalım?

İstanbul'dan Mefail Güreler: "Allah ruhundan üfler mi veya ruhundan yaratır mı? Bu ne demektir, aslı nedir?"

"ALLAH'IN RUHU" KAVRAMI

"Allah'ın ruhu", Kur'ân'da geçen müteşabih bir sıfattır.

İşte bazı âyetler:

"Rabbin meleklere, "Ona ruhumdan üflediğim zaman, ona secde et!" dedi."1

"Sonra ona ruhundan üfledi."2

"Ona ruhumuzdan üfle miştik."3

"...Bizim de kendisine ruhumuzdan üflediğimiz, Rabbinin kelimelerini ve kitaplarını doğrulayan İmran kızı Meryem'i..."4

Yukarıdaki ilk iki âyet, Hazret-i Âdem'in (as) yaratılışından, son iki âyet de Hazret-i İsa'nın (as) yaratılışından bahsediyor. Nitekim Barla Lâhikası'nda geçen "İsa Ruhullah"5 kavramı yukarıdaki âyetlerle doğrulanıyor.

Fahrettin-i Razi'ye göre, Cenâb-ı Hak, insanı şereflendirmek ve kıymetini göstermek için, Hz. Âdem'in ruhunu "ruhumdan" diyerek zat-ı İlâhiyesine nisbet etmiştir. Nitekim Cenâb-ı Hakk'ın meleklere secde emretmesinin bir hikmeti de, Hazret-i Âdem'e (as) ruhundan üfle miş olmasıdır.6

BU KAVRAMI NASIL ANLAYALIM?

Hakikatte Allah'a ruh izafe edersek şirke düşeriz. Öyleyse bu manâyı mecazi ve müteşabih bir kavram olarak anlamalıyız. Hakikatini Allah bilir demeliyiz. Selef ulemasının (sahabenin ve tabiinin) mesleği budur.

Veya ehl-i sünnet ulemasının (Maturidi ve Eş'ârî âlimlerinin) yaptığı gibi tevil yapmamız gerekiyorsa denebilir ki: Ruhtan maksat güçtür, kudrettir, emirdir, iradedir. Üfürmekten maksat yaratmaktır. Bu kavramın manası: 'Allah Hazret-i Âdem'i (as) kudret eliyle yaratmıştır,' olur.

Aslına bakarsanız “el”de de sıkıntı var. Allah’ın eli mi var, denebilir.

Oysa “yedullah” (Allah’ın eli) bir Kur’ân kavramıdır.⁷

İslâm Tarihinde Mücessime veya Müşebbihe gibi bazı batıl mezhepler çıkmışlar ve “yedullah” veya “yedeyye” (iki el)⁸ sıfatlarını hiç tevil etmeden hakikî manasıyla almışlar. Allah’ın iki elinde on parmağı var... vs. gibi meseleyi deforme etmişler, Allah’ı insana benzetererek şirke düşmüşler.

Oysa selef uleması tevil yapmadan almışlar; ehl-i sünnet uleması da tevhid inancını zedeleden tevil yaparak almışlar, meselâ yed sıfatını kudret ile tevil etmişlerdir.

Bediüzzaman yed sıfatını genelde kudretle birlikte, yani “yed-i kudret” olarak ve kudret mânâsında telâffuz etmiş,⁹ bazen de “Dest-i Gaybî”, yani “Gaybî El” lâfızlarıyla ifâde etmiştir.¹⁰

“Yed” sıfatının hakikî manada Cenâb-ı Hak hakkında kullanılmasının yanlış olduğuna dikkat çeken Bediüzzaman, bu sıfatın Cenâb-ı Hak katındaki manasının bizce bilinmediğini, Cenâb-ı Hak’ın kendisine ait bir sıfatı bu tabirle zihne yaklaştırdığını, bu açıdan bu sıfatın bizce müteşâbihattan olduğunu ifade ediyor.¹¹

Allah’ın Başka Müteşâbih Sıfatları da Var

Keza, Allah’ın başka müteşâbih sıfatları da vardır.

Bütün bu sıfatları ehl-i sünnetin tevilleriyle tevil etmez isek şirke düşeriz.

Bazıları şöyledir: İstivâ (tahta oturmak)¹², Vech (yüz)¹³, Yemîn (sağ el)¹⁴, Kabza (avuç içi)¹⁵... vd.

İstiva nedir diye İmam Malik’e sormuşlar. İmam demiş ki:

“İstivâ meçhul; keyfiyeti makul değil; buna inanmak vâcip; sual sormak bid’attir.”¹⁶

DİPNOTLAR:

1- Hicr Sûresi: 29; Bakınız: Sad Sûresi 72.

2- Secde Sûresi: 9.

3- Enbiya Sûresi: 91.

4- Tahrim Sûresi: 12.

5- Barla Lâhikası, s. 111.

6- Fahrüddin-i Râzi, Tefsir-i Kebir Mefâtihi’l-Gayb, Akçağ Yayınları: 14/94-95.

7- Fetih Sûresi: 10.

- 8- Sâd Sûresi, 38/75; Bakınız: Mâide Sûresi, 5/64; Âl-i İmrân Sûresi, 3/26; Fetih Sûresi, 48/10; Hadîd Sûresi, 57/29; Yâsin Sûresi, 36/83; Mülk Sûresi, 67/1.
- 9- Sözler, s. 283; İşârât'ül-İ'câz, s. 137, 205, 209.
- 10- Şuâlar, s. 521.
- 11- İşârât'ül-İ'câz, s. 22.
- 12- Tâhâ Sûresi, 20/5; Bakınız: Bakara Sûresi, 2/29; A'râf Sûresi, 7/54; Yunûs Sûresi, 10/3; Ra'd Sûresi, 13/2; Furkân Sûresi, 25/59; Secde Sûresi, 32/4; Fussilet Sûresi, 41/11; Hadîd Sûresi, 57/4.
- 13- Rahmân Sûresi, 55/27; Bakınız: Bakara Sûresi, 2/115, 272; Ra'd Sûresi, 13/22; Rûm Sûresi, 30/38; İnsân Sûresi, 76/9; Leyl Sûresi, 92/20.
- 14- Zümer Sûresi, 39/67; diğ er âyet için bakınız: Hâkka Sûresi, 69/45.
- 15- Zümer Sûresi, 39/67.
- 16- Beyhakî, El-Esmâ, 408-409.